

CLASSIS DECIMA-SEXTA.

De Cognitione & delectu Medicamentorum simplicium.

IN gratiam Tyronum additus est *Tratatus* iste, de cognitione & delectu Medicamentorum simplicium; non omnium quidem, sed precipuorum & magis necessariorum, ex variis Authoribus collectorum, & ordine alphabetico dispositorum prout sequitur.

A*Cacia Arbor* est, ex cujus femine maturo, ejusdem nominis succus exprimitur nigricans: ex immaturo rubescens seu subfulvus. Et hinc vera veterum *Acacia*, quæ *Theriacam* ingreditur, recipiendaque est, ubi *Acacie* simpliciter mentio fit. Ex omnibus præstantissima perhibetur *Luteo rubra* odoris grati.

Aris Flos, æris scobe tenuissime delinatâ polluitur. Optimus est friabilis, in attritu fulvescens, milii effigie, ponderosus, gustu adstringens & modicè splendens.

Aris Scorria, est recrementum illud spongiarum modo spumosum, quod Fabri tam de ferro quàm ære abjiciunt.

Aris.

Aëris squamma, est fragmentum, sive ramentum quod malleis æri excutitur, quâ de causâ æris rudis squamma cæteris præfertur, ex qua clavi fiunt. Probatur crassa, rufa præsertim æruginosa.

Ærugo, est æris veluti rubigo in æreis vasis, laminis, squammis, scobibus, lapidibus concreta, decem diebus *Aceti acerimi* vapore post decussa vel derasa.

Æs ustum probatur rubrum, confusu Cinnabarinum colorem imitans; nigrum verò plus quàm decet exustum est.

Agaricus fungus est arboribus adnascens Laryci: estque duplex, & ratione sexus mas & fœmina, & ratione coloris candidus & niger. Probatur *Agaricus* qui candidissimus est & levis, item friabilis, minimè lignosus, rarus, primò statim gustu dulcis, mox amarus, alstringens, ac etiam subacer, quâ is est qui fœmina nominatur; qui verò nigricans, densus, ponderosus, filis quibusdam veluti nervis intersectus, acerbisque maximè improbatur: quin & qui corrosus, & qui propè caudicem est.

Aloës, alia est *lucida* seu *succotrina*, alia *hepatica*. Præstantissima est *succotrina*, seu *lucida*, quæ est pinguis, glutinosa, transparentis ex rubro rufa, *Hepatis* modo coacta, boni odoris *Myrrham* æmulantis, sincera, friabilis digitis, arenarum & calculorum expers, facilè liquefcens, & eximie amaritudinis. *Hepatica* non tam boni odoris est ut *succotrina*, nigrior fractuque contumacior est.

Aloës

Aloës Lignum eligitur Indicum, colore nigro, cinereis venis discurrentibus, ponderosum, ita ut suâ gravitate in aquam coniectum non innatet, sed subsideat, durum crassum, quodque accensum flammam diu retineat, humidâ pinguedine prægnans. Quò majora sunt fragmenta, eò plus facultatis in se continent.

Ambra optima cenferur *Grysea odoratissima*, quæ à sordibus maximè repurgata est, quæque plurimum ad candorem accedit, quæ videlicet cinerei sit coloris, aut quæ ex venis nunc cinereis nunc candicantibus constat, levis, pinguis, & si ejus fragmentum candenti ferro applicatum, veluti in oleum resolvatur. Pessima est nigra, & vilis, quâ odor chyrothecis conciliatur.

Ammoniacum probatur benè coloratum, *Tigni*, *Calcolorum*, ac aliarum sordium expers, *Tburis* similitudine, minutis glebis, densum, syncerum, odore *Castoreum* utcumque referens, & gustu amarum. *Ferule* succus est, quæ in *Africa* gignitur juxta Ammonis Oraculum.

Amylum, *Amidum*. De multis cerealibus fieri potest, sed optimum, quod ex *Tritico* quinquies aquâ madefacto fit, quod ubi emolliri cœperit, inquit *Dioscorides*, sensim aqua affundenda sine additione, ne quod utilè est unà effluat. Ubi mollissimum fuerit, effusâ aquâ pedibus calcari ac constringi debet; deinde aliâ aquâ superfusâ denudè calcari: tum enatantes ibi

Fur.

Furfures Cribro excipiendi; reliquumque quallo sportisque ficcatum è vestigio novis tegulis torreatur in Sole, & fervetur.

Anacardus fructus est cujusdam Arboris, cui Græci nomen indiderunt, à cordis tum similitudine, tum colore. In eo liquor residet mellis crassitie, instar sanguinis rubicundus, gustu adurente; in medio nucleus est exiguae Amygdalæ effigie; præferuntur *Anacardia* pleniora, & habiliora, fusca, resina in cortice multa acri nigra, nucleo intus albo. Magna ejus est copia in *Malabar* & reliquis *Indiæ* Provinciis.

Anime, aliud ex *Orientali India*, aliud ex *nova Hispania Indiæ Occidentalis* adfertur. 1. *Anime Orientale* est *Gummi*, quod ex *Orientali India Lusitanorum* navibus in *Europam* adfertur. estque trium generum, primum fulvescit & pellucidum est, planèque nobilius, succinum crudum emulatur. Alterum genus nigricat, & ferè simile est *Taurino* glutini, sive illi resinæ, quam officinæ *Colophonium* vocant. Tertium genus pallidum est, & resinaceum retorridumque. Omnia verò jucundum in suffumigiis spirant odorem, idemque videntur temperamentum sortita: posteriora tamen duo degustata, magis ficcare & amarescere deprehenduntur. 2. *Anime nova Hispania* est Arboris mediocris magnitudinis *Copallifera* vocatæ, *Lacryma*, seu *Resina* per incisionem *Thuris* aut *Masticis* modo collecta, alba ad *Thuris* colorem nonnihil vergens. Desertur gratis *Thuris*,
sed

sed crassioribus, quæ contracta luteum colorem ostendunt instar resinæ: gratissimi ac suavissimi est odoris, & prunis imposita facilè consumitur. Differt ab *Anime Orientali*, quod neque tam candidum neque tam lucidum sit.

Aspalathus, frutex est succulosus, variis horrescens spinis, nascitur in *Istro*, *Nisyro Syria* & *Rhodiorum Insula*. Optimus est gravis & ponderosus, detracto cortice rubescens, aut in purpuram vergens, densus odoratus, gustatu amarus. Est & aliud genus candidum, lignosum, sine odore, quod deterius habetur. Pro *Aspalatho*, si desit, succedaneum erit semen *Agni casti*, aut *Lignum Aloës*, aut *Santalum Citrinum*.

Asa dulcis, *Asa dulcis*, officinarum, est *Benzoinum* seu *Cyrenacei Lasepitiij Lacryna*. Probatur *Benzoinum*, syncerum & translucens colore rubescens, *Electre* simile, gustu gratum, durum, albis distinctum unguibus, aut glebulis, odore admodum blando, *Xyloës*, odorem referente præditum, fuscum autem & impurum improbatum.

Asa foetida, *Asa foetida*, ex *Media* & *Syria* defertur, foetidi virosique odoris *Sagapenum* redolentis. Melior est quæ vergit ad rubedinem, splendens, *Myrrham* non porrum referens, & quæ facilè dissolvitur in album colorem. Adulteratur antequàm siccet cum *Serapino* & *Farina Fabarum*, sed dignoscitur facilè adulterata,

160 PHARMACOPOEIA
ta, sapore, odore & calore.

Auripigmentum, metallica res est aurum colore imitans. Ejus apud *Dioscoridem* duo sunt genera; unum è multis *Squamis*, ut altera alteri imposita videatur, constat: id si purum fuerit, nec ulli materiæ permixtum optimum existimatur. Alterum colore *Sandarachæ*, hoc est rubrum glandis effigie. Deligendum ergò aureo colore micans, è tenuibus *Squamis* compactum, quod facillè funditur, & lapillis aut terræ permixtum non est.

Balsamifera Arbor, seu *Arbor Balsami Indici*. Arborem hanc *Pannucini Chuchte* vocant, nostri *Indici Balsami* arborem, *Mexicenses Boitziloxiel*, seu affluentem resinam nuncupare consueverunt, quia liquorem effundit *Syriaco Balsamo* simillimum, neque odore aut viribus inferiorem. Arbor est *Mali Medicæ* magnitudine, foliis *Amygdali* majoribus, tamen rotundioribus, & magis acuminatis. Floribus in extremis ramorum flagellis luteis, initio loculorum oblongorum forma, sed procedente tempore quorundam veluti foliorum, cæteris longiorum & latiorum, in quorum extremitatis cavitate, semina, inclusa continentur, candicantia, & in quemdam pallorem inclinantia, oblonga, & paulisper contorta, feminibus *Mali Medicæ* similia. Incisò ergò quovis anni tempore hujus arboris cortice stipiteve, sed præcipue exactis jam atque desinentibus imbribus, *Liquor* ille nobilis toto orbe celebr

leber, necdum satis laudatus stillat, quem *Balsamum* appellant è fulvo in nigrum inclinans colorem, sapore acri, paulisper amaro, odore vehementi, sed tamen gratissimo.

Bdellium, densata lacryma est ex arbore *Saracenicæ* quadam *Ceraso* simili cortice vestita emanans, atque circa ramulos in magnos grumos concrescens, qui tam integri quàm contracti ex *Arabia*, *India*, & vicinis aliquot locis adferuntur, unà cum adhærente sæpè cortice & ramulis. Hoc *Myrrhæ* concretionem & adspectu simile: quare censuit quidam *Bdellium Myrrhæ* speciem esse (quidam *Anime* esse voluit) à qua differt non solum quod arbores sint differentes, sed & in eo quod *Myrrha* sit fragilior, & in igne, ut resina, ardeat: at *Bdellium* magis naturam *Gummatis* respicit, difficile enim ardet, & humore mollescit, odor non sine gravitate suavis. Probatur gustu amarum, translucidum, intus pingue, liquecens facillè, & si digitis subigitur, mollescens, ligni ac fordis expers, suffitu odoratum, & albis maculis, unguis humano simillimis refertum, improbatum nigrum sordidum uberius glebulis in offas convolutum: adulteratur *Gummi* & *Cerâ*; sed fraus gustu & odore innotescit, quia non ita amarum nec odorum est.

Bezoar Lapis Orientalis, ex quo Animalis proveniat diversi Authores diversa scripsere, & præcipua pars tenet quod sit Animal *Persie* & *Indiæ Orientalis* partim

L

Cervo

Cervo simile, partim *Caprae* hinc fit ut aliis *Capra* audiat, aliis *Hircus*, aliis *Capri-Cerva*: v. g. dicitur *Capra Indica*, *Amato*; *Capra montana Menardo*, *Capra silvestris Lacune*; *Pazon Persis*.

Bezoar Lapis Orientalis, qui est *Lapis* in dicto Animali repertus (ac potissimum in proventriculo, hinc & in ventriculo, aliisque cavitatibus internis) figurâ scilicet variante, ovali, rotundâ, scissili & intus cava (meditullio paleam pilos vel simile continente) superficie levi & splendente: substantiâ è laminis instar *Cæparum* sese incumbentibus compactâ: variante item colore (plerumque atrovirente, hinc dilutiùs virente pallefcente, cineritio, fulvescente, melleo, &c.) odore nullo; variante magnitudine & pondere (plerisque scilicet infra *Juglandis* magnitudinem constitutis, nonnumquam & paulò majoribus).

Nota. Dantur & adulterati, seu falsi confecti, scilicet ex *Lapidum* fragmentis & pice artificiosè coaugmentatis. Item ex creta, cineribus *Testarum*, *Sanguine sicco*, & *Lapidibus Bezoar* minoribus pulverificatis, & cum *Liquore* incorporatis: item ex *Cinabari*, *Antimonio*, *Mercurio* ignis artificio compactis, tinctis, &c. qui sanè non modò citra utilitatem, sed & cum detrimento in usum accersuntur.

Notæ ergò bonitatis ab Authoribus passim notatæ sunt.

1. Forma à forma renum aut ovi colum-

lumbini exterius levigati diversa, utpote
quæ signum Lapidis adulterati.

2. Structura Laminis multis instar Cæ-
parum sese invicem incumbentibus, iisque
singulis glabris, levibus, splendore corus-
cantibus, quod tamen alii reprobant.

3. Cavitas (Meditullium) expers rei
heterogeneæ præter pulverem, quidam
malunt inclusam Paleam, Festucam, Gra-
num & similia.

4. Ponderus aliis levius, nonnullis gra-
vius.

5. Commissio cum Calce, verbi gratiâ,
si Lapis humectatus & Calci vel muro af-
frictus, Calcem colore viridi tingat: si
Lapis Calce vivâ (cui admistâ aquâ) inun-
ctus paulò post flavescat: si Lapis chartæ
cretae oblitæ affricus viridem inducat li-
neam: si pulvis cum Calce vivâ mixtus
colorem ex pallido virentem referat
(quod tamen non de omnibus verum esse
potest.

6. Friabilitas & dissolutio in aqua, quæ
tamen iridem & falsi Lapidis propria esse
non nequit.

7. Liquatio, verbi gratiâ, si acus can-
dens intrudi possit.

8. Disparitas fragmentorum cum gypso
aut terra cocta (in duritie scilicet.)

9. Experimentum.

Verùm enim verò, summa in dijudica-
tione Lapidis cautio adhibenda est, neque
absque notarum syndrome de bonitate ali-
quid certi statuere expedit, præstantissimus

inter ceteros habetur *Persicus*.

Bezoar Lapis, provenit ex Animali *Peruviano*, *Capri-Cervo Orientali* simili, cornibus tamen orbo, depascente herbas salutiferas. *Lapis Bezoar Occidentalis*, qui est *Lapis* locis iisdem Animalis, ut de priori dictum, circa rem heterogeniam in cavitate media contentam tunicatim concretus, *Orientalibus* ut plurimum major, superficie scabra, colore cinericeo albo, nigro, obscurevè virènte, qui optimus. Præstantiores habentur (uti & *Orientalis*) ex Animalibus montanis exempti.

Bitumen Judaicum cæteris anteponitur. Eligitur fusco colore, splendidum, ponderosum ac validum odorem vibrans, dum aquis innatat molle; cùm siccatum est, Pice siccâ duriùs efficitur. Nigrum autem, & sordidum vitiosum est. Adulteratur Pice, quod color niger indicat & Picis odor.

Camphora, *Capur*, & *Casur Arabibus* dicta in Burneo optima est, est autem arbor (quam *Garcias* & *Clusius* se vidisse scribunt) magna instar *Salicis*, è cujus *Medullio* hæc *Lacryma* extrahitur, quæ per se coagulatur. Lignum hujus arboris est album & leve. Melior *Camphora* est candida, perlucens, pura, friabilis, tenuis & valdè odorata: Crassa verò, fusca, nigra, assulis ligni sui implicata improbat: pani calido imposta si madescat, sincera est; si areseat spuria. Si interdum rubentibus, aut nigricantibus maculis conspersa videatur,

tur, id ex sordidarum manuum contrectatione, aut ex madore fieri dicunt; sed facile id emendatur, si in panno lineo colligatur, in calidam aquam dimittatur, addito *Sapone* & *Limonum* succo; deinde probe elota in umbra ficcetur: sic candida redditur. Asservatur semine *Lini*, aut *Milij*, aut *Psylj*, aut *Pipere* sepulta, ne aëri exposita evanescat.

Carneolus Lapis, *Sardinus*, vel *Sardinus* *Plinio* dicitur, similitudine à *Sardis Sale* conditis desumptâ, quod eorum colorem repræsentet, vel quod loturæ carnis similis sit: quâ ratione *Gemmarii* illum *Carneolum*, vel *Corneolum* appellant. Laudatissimus circa *Sardiniam* reperitur, & qui purissimâ juxta, & nitidissimâ consistit substantiâ, colore carneo & translucido.

Cassia solutiva. Arbor (unde colligitur) est procera instar *Juglandis*, folia habens ei valdè similia. Ligni materies valdè compacta. Fructus *Siliquæ* sunt longæ, rotundæ, nigræ, intus medullâ multâ, nigrâ & multis seminibus rotundis, & planis, quæ à se invicem membranis ligneis ac transversis dividuntur prægnantes. Eligenda est quæ ex *Memphi* & *Alexandria Egypti* convehitur, non admodum crassa, pellucens, recens, gravis, fracta, & quæ concussa seminibus minimè constrepit. Utendi tantum tempore extrahenda: nam extra *Cannas* promptè corrumpitur, & in vasis servata pejor evadit. Advehi cepit & ex *Brasilia* *Crassia purgatrix*, cujus uncia

una plus purgat, quàm uncia duæ *Cassie* illius *Egyptiacæ*.

Cassia Græcorum, ut ex Dioscoride & Galeno colligere licet, *Cinnamomum* sive *Canella* officinarum videtur, quam pro *Cassia aromatica* uti possimus. Præfertur rufescens, longa, gustu cum acrimonia grato, odore optimo & suavissimo.

Castoreum Medici vocant *Fibri* seu *Castoris testes*. Est autem *Fiber*, seu *Castor* Animal amphibium, ex albo cinereum in dorso nigricans, quod partim in aqua, partim in terra vivit, & ex utroque pabulum venatur, *Latrarum* modo, quibus valdè simile est caudâ exceptâ, quæ *Castori* glabra est, & lata, & Piscium modo squammosa, *Lutris* longa, rotunda, hispida rufa, & ad castaneam accedens, ut & totum corpus. *Castoris Testes* eligi debent, qui ex uno ortu connexi sunt, liquore intus veluti cerco, odore gravi, & virus redolente, gustu acri, ac mordente, friabiles, naturalibus tunicis circumdati. Diligenter animadvertendum est ne ab impostoribus factitii *Castoris Testes* emantur: pauci namque habentur, qui adulterio careant, cujus manifestum est indicium nimia eorum magnitudo, cum legitimi parvi admodum sint.

Chalcitis metallica res est, in venis *Ærariis* nata, præfertur *Æri* similis, friabilis, nec lapidosa, nec inveterata incurstantibus oblongis venis splendidibusque, promptissime liquefcens: usta melior est quàm

quàm non usta, & quæ urendo cineritia
evaserit, modus urendi in *Dioscoride* est
l. 5. cap. 75.

China, *Chinica radix*, *China radix*,
alia est *Orientalis*. Ex Regione *Sinarum*
China dicta. *Occidentalis* ex *Hispania nova*
& *Pern.* Præfertur *Orientalis*, quæ exterius
est colore rubente aut subnigro, interiùs
candicante aut subrubente: & hæc quò
nigrior, eò melior. *Occidentalis* colore est
interiùs magis rufo. Optima est recens
pondere præstans, solida succulenta, non
cariosa aut sapore insipida.

Corallium, ab effigie, & natali loco sæ-
pè nec improprie *Lithodendron*, quasi *La-
pid-arbor*, & aliquando *Frutex marinus*
dicitur: nam ut ait *Macer*, hoc velut ar-
busti ramusculus esse videtur in Tyrreno
liquidem, & Siculo mari provenit & fru-
ticis instar assurgit, ac ramos emittit. Hinc
à nonnullis inter *Frutices*, ab aliis inter
Lapides, à quibusdam inter *Bitumina* re-
ponitur. Verè tamen nihil istorum est. Sed
inter omnia ambigit. Triplici autem agnos-
citur discrimine, si quidem rubrum, aliud
album, & tertium nigrum, priùs ut aspe-
ctu jucundius, sic melius, medicatius,
& ad armillas aliaque ornamenta aptius.
Album ut spongiosius, sic levius magisque
refrigerans. Nigrum rariùs visitur, minuf-
que medicatum & expetitur. Laudatissi-
mum rubeum, quod semper usurpatur,
cum absolutè *Corallium* ponitur. Aliud in-
super datur mixtum, intermixtis nempe

coloribus intercurfantibus, estque minus bonum. Rubeum ut cæteris præstet, debet esse colore floridum, ut *Alga* odoratum, ut *Frutex* ramosum, fractu facillimum, non scabrosum, lapideum, nec rursus inane aut concavum. Idem de albo intelligendum.

Costus præcellit solidus, optimè plenus, cortice cinereo sive pallecente, intus candidans, interdum colore buxi, odore admodum fragrans, irinum videlicet, sive violaceum spirans odorem, à teredinibus non erosus, gustu acuto, ac linguam vellicante. Omnes ferè optimi *Costi* notæ in *Angelicæ radice* reperiuntur. Hinc ut nonnulli putent, eam pro vero *Costo* substitui posse.

Curcumæ radix laudatur recens, intus *Crocea*, foris *Zinziberi* persimilis; vehementi amaritudine & acrimoniâ dum recens est caret, ob multam humiditatem: ficcata verò acris est, sed non adedò ut *Zinziber*.

Cyperus nascitur in *Italia*, in palustribus, & humecto solo, quin & jam locis cultis. In *Germania* in hortis quibusdam colitur, optimus defertur ad nos ex *Syria* & *Alexandria Egypti*, in cujus defectu *Italicum* supponunt officinæ. Reperitur verò in officinis *Cyperus* duplex, radice rotundâ & longâ; I. *Cyperus* rotundus fortè à radicis effigie quæ pixidulam, aut poculum vasculumve pusillum imitatur dictus videtur; hic præfertur ad usum Medicum, qui si

desit

desit longus *Cyperus* substituitur. *Dioscoridi* est optima radix gravissima, densa, fractu contumax, plena & aspera, odoris cum quadam acrimonia jucundi. 2. *Cyperus longus*. Volunt quidam quod hic *Cyperus longus* radicibus discriminis gratiâ vocetur *Cyperis*. Qui verò rotundis est radicibus, *Cyperus*.

Dictamnium legitimum ac probatissimum in *Creta* Insula tantum gignitur. Alia verò planta *Dictamnium album*, vocata *Fraxinella*, planè à *Dictamno Cretensi* diversa, quæ quavis valdè efficax sit, *Dictamno Cretensi* substitui tamen non potest.

Elaterium, est succus *Cucumeris Asinini* condensatus; optimum censetur leve, non ponderosum, cum candore leniter humectum, gustu amarissimum, quodque lucernarum luminibus objectum facillè flagret, porraceum autem scabrumque si turbidum spectetur, atque erui cinerisque plenum sit ac grave, vitiosum statuitur. A *Theophrasto* statuitur *Elaterium* Medicamentorum omnium diuturnissimum, optimumque quod vetustissimum.

Elemni, resina est *Cedri* aut *Oleæ Ethiopicae*, eligatur ex *Citrino* pallefcens, per quam odora, pura, & à pulverum admixtione immunis. Adulteratur resinâ; sed fraus odore sit manifesta.

Euphorbium succus est acerrimus, ex Arbore *Lybica* ferulæ speciem habente emanans. Eligendum est translucens & acre, adulteratur *Sarcocollæ* & *Glutinis* mistio.

mitione. Sed difficile quidem experimentum, quippè cum levi gustu os accensum diù detineat, aded ut quidquid ori obijciatur, planè *Euphorbium* relipiat.

Galanga veteribus *Græcis* ignota, & *Arabibus* non satis perspecta, habetur duplex: major & minor; 1. *Galanga* minor. *Cyperus Babylonica* ex *Chinarum* Regione in *Indiam*, & inde in *Lusitaniam* defertur, unde *Chinensis Galanga* dici potest. Optima est quæ fuerit gravis, saturatè rufa, odorata & gustu acerrima. 2. *Galanga* major, tametsi longè crassior radix sit, ignavior tamen est, & viribus infirmior, colore etiam dilutior, minusque odorata, foris subrufa, intùs *Zinziberis* palliditate prædita, gustu acerrima sine aromatica aliqua gratia; hæc in nulla confectione utendum est.

Galbanum est succus nascentis in *Syria Ferule*, seu *Liquor Grumis* flavis aut candidantibus compactus, substantiâ molli, pingui digitis adhærente, sapore amariusculo, odore gravi. Eligendum purum, pingue cùm accenditur flammam nutriens, mediocriter viscosum, colore flavum tale cùm recens est *Dioscoridi* maximè laudatur *Cartilagosum* (vel ut alii vertunt granulis referrum) *Thavis* effigiem præbens, pingue minimè lignosum, retinens nonnihil adjecti feminis, & *Ferule*, gravi odore, neque valdè humidum, neque nimis aridum.

Granatus est gemma pellucida, ex flavedine

vedine rubens, ignis inftar, *Minique nativi*, vel factitii colorem ferè referens. Sunt *Granati* alii *Orientalis*, alii *Occidentales*, *Orientalis* uti meliores, ita & pretioſiores; proindè Provinciam officinalem ſolis *Occidentalibus* ſinquunt.

Hematites Lapis, *Lapis ſanguinaris* (quod fractus ſanguinem imitetur, vel quod ſanguinem ſiſtat) foditur non modò in *Agypto*, ſed & in pluribus *Germania* & *Bohemia* montibus, præſertim in *Hercynia* ſylva, & in ferri fodinis quibusdam. Commendatur friabilis, ſaturo colore niger, durus, & ſuoſte ingenio æqualis, nullà ſorde admittà, nulloque Zonarum diſcurſu.

Hermadaetylus, radix eſt officinis nota, probatur candidus, corpulentus, plenus, gravis; non carioſus, qui leni contuſione in pulverem *Farinæ triticeæ* ſimilem facilè redigitur, ſapore ſuavi & dulci.

Hyacynthus eſt gemma pellucida, ex flavedine rubens, ignisque flammas imitans. Sunt alii *Orientalis*, alii *Europæi*. Hi inveniuntur ad *Iſeram fluvium* in confinibus *Sileſiæ* & *Bohemiæ*, ſuntque *Orientalibus* ignobiliores. Quoad colorem, referunt alii colorem *Minij nativi*, aut ſanguinis admodùm bilioſi; & hi ſunt præſtantiffimi: alii rubedine *Crocii* flavescunt; alii exactè oſtendunt ſuccini colorem, & hi viliores, alii albi pellucidi ſuccini colorem referunt; & hi omnium viliffimi habentur.

Hypociftis copioſè ad *Ciſti maris* Radices naſci-

nascitur, quæ summis cespitibus diffunduntur, & coherent. novo nempè verum cilius jam ad explicandos flores se parat; nam quando primum emergit, purpureo apparet colore, deinde paulatim assurgens & sese explicans, multum pristini coloris remittit, & cythos suos profert candicantes turgidos, & lento succo plenos, qui etiam *Hypocistis* appellatur. Nascitur in pluribus *Etruria* asperis locis, montibus potissimum, *Luceribus*, *Apenino* quoque monte, itemque in *Hispania*, *Lusitania*, & *Gallia Narbonensi*.

Jalappa incognita fuit veteribus. Veram autem historiam *Jalappæ* exponit Gregorius Horstius libro tertio Epistoliarum Medicinæ. est autem nihil aliud, docente Clouffæo, quàm mirabilis *Peruviana*, cujus radix inodora in diebus Canicularibus effoditur, tesseratim inciditur, inque loco umbroso siccatur.

Kinkinna, *Kinakina*. Arbor ex nova, quæ Orientem spectat, *Peruvia*, vocatur ab incolis *Gannanaperide*, ab Hispanis *Palo de calenturas*, id est *Lignum Februm*: ejus cortex inter orbis *Americani* divitias notissimus ad nos devehitur crassitie mediocri, substantiâ tenuis, foris scaber, passimque exili canescens musco, intus lævis, colore ferrugineus, qualis est *Cinnamomi*, amarus, & terræ quâdam admixtâ portione austerus. Adfertur ex *Peruviano* Regno, cortex dictus *China Febris*.

Lacca

Lacca, Gummi quoddam est, quod ex *India* mauritani petunt, eoque etiam in suis compositionibus utuntur, ut in *Dialacca*. Melior est quæ sincera est, lignique fragmentorum expers, & quamvis prædura exsuccaque sit, præmansa tamen sputum efficit sanguineum, quod probitatis est indicium.

Ladanum, Liquor est ex *Cisti*, *Ledon* appellati, foliis exsudans. Optimum, minimeque adulteratum, odoratum esse debet, subviride, facilè mollescens, pingue, resinofum, arenularum aliarumque foridum expers, quale in *Cypro* gignitur.

Lapis Armenius, est similis *Lapidi Lazuli*. Præfertur, qui est maximè viridis, communicato colore cum cæruleo, lævis, perquam æquabilis, tactuque friabilis. Ejus loco *Lapis Lazuli* usurpari poterit.

Lapis Judaicus. In *Judæa* nascitur *Glandis* effigie, candidus, scitâ admodum configuratione, lineis æqualiter inter se distantibus, quasi industriâ detornatis. Passim in officinis habetur.

Lapis Lazuli, apud *Arabes* is est, quem *Cyanem Græci* nominant, effoditur in *Orientalibus* auri fodinis. Præstat, qui similis est sereno cælo, maculas quasdam aureas, stellarum modo radiantes habens, & aliorum Lapillorum mixturæ expers. Duplex habetur: *Orientalis*, & qui ex *Germania* adfertur; *Orientalis* ex eo cognoscitur, quod in igne colorem non amittat, sed illustrior reddatur; *Germanicus* verò hebe-

hebetatur, & de colore remittit.

Lapis Nephriticus, in Nephritico dolore maximè laudatus, ex *nova Hispania* defertur. Variegatus est & *Prassio* similis, ad viridem colorem lacteo permixtum tendit; præfertur viridior.

Lapis Pyrites, vulgò *Marchasita*, gignitur autem *Marchasita* (ut rei metallica periti tradunt) ex impuro Metallorum halitu: quo fit ut ferè semper reperiat in montium cacuminibus, præfertur qui ærei coloris est.

Lignum Guajacum, *Hagioxydon*, *Lignum sanctum*, *Lignum Indicum*, est primum celebratissimorum illorum simplicium, quæ ex *Occidentali India* deferuntur. Sunt verò *Guajaci* genera tria, primum defertur ex *Insula sancti Dominici*, secundum ex *Insula S. Joannis de Portu divite*, quod postea reperitum superiori ferè simile, sed per omnia minùs, & penè sine matrice, superiore tamen odoratius & amarius, quod illi præponitur, & ob mirandas facultates *Lignum sanctum* dicitur. Multæ sunt *Insulæ* in Oceano, in quibus *Guajacum* nascitur, ut *S. Benedicti*, *Hispaniola*, *S. Crucis*, *S. Dominici*, *S. Joannis de Portu*: ægregium tamen in *Insula S. Joannis* oriri existimatur: sed cum hoc Ligno naves onustæ, in *Hispaniam*, *Genuam*, *Venetias* afferantur, nec ratione loci dignosci possit, ex ipsius dotibus eligendum, quod ponderosum est, corticem adhærentem habet, gravem odorem obtinet, & aquam, in qua

34
 coquitur, facilè tingit. Tertium genus in
Orientalibus reperitur. *Lignum Guajacum*,
 nonnulli ad *Buxi* speciem, alii ad *Ebeni*
Dioscoridis alteram speciem non quidem
 malè retulerunt, alii novum arboris genus
 esse censuerunt: grave est hoc Lignum ut
 in aquis statim subsideat, non fluitet. Cor-
 tex ejus æquè atque Lignum in usum ve-
 nit, quem nonnumquam *Fraxini Cortice*
 adulterari contingit, aut similibus, qui
 tamen dignoscuntur sapore, & odore quo-
 dam peculiari.

Lignum Nephriticum, ex nova *Hispania*
 mittitur, quod cinereum est, crassum,
 enode. & exiguo spatio aquæ injectum,
 eam cæruleo colore tingit, qui sensim in-
 tenditur pro temporis diuturnitate, cæru-
 leum idè dictum, quoniam adulteratur
 alio ligno simili, quod aquam croceo co-
 lore inficit, ne quis fallatur.

Malobatrum, est folium *Indicum*, *Nardo*
Indico odore & sapore simillimum, sed
Nardo efficacius. Laudatur recens ex can-
 dido nigricans, fractu contumax, inte-
 grum, & odore vegeto nares feriens. Est
 autem *Malobratum* folium sui generis,
 quod *Indica* gignunt palludes, *Lentis pa-*
lustris modo innatans aquis sine radice, id
 ipsum collectum statim lino trajicitur, sic-
 catumque reconditur. In ejus locum *Mauri*
 invexerunt folium *Lauro* proximum, sed
 majus, & nervis tribus folium intercur-
 santibus distinctum odore jucundo. Ejus
 succedaneum est *Spica* tam *Indica* quam
 Cel-

Celtica, vel *Cassia lignea vera*, aut potius cortex externus *Citri* ficcatus.

Manna, est veluti ros cælestis dulcis & gratus, qui ex aëre sudoris instar exudans, sub lucanis horis super frondes & ramos arborum, herbarumque delabitur, & brevi *Gummi* modo concrevit. Præfertur *Calabrina*, & imprimis quæ stirpium frondibus insidens colligitur, proinde *Foliorum Manna* cognominata, minutis granulis similis, candida, gustu dulcis, recens atque suavis. Secundas partes sibi adsciscit quæ ramis insidet; tertias verò quæ lapidibus & solo inhæret, nimirum hæc granulis constat crassioribus, & colore longè minus syncero.

Manna Thuris, sunt minutissimæ *Thuris* micæ. Laudatur alba, pura, micarumque frequentia prædita. Sunt qui cribratâ *Pini* resinâ ac polline, aut cortice *Thuris* contusi adulterant, sed hæc igne deprehenditur: nam adulterata non æqualiter incensa flagrat, sed fuliginosum & impurum vaporem expuit, variumque odorem habet.

Margaritæ, ex *Conchis* quibusdam, seu *Piscibus* testaceis, *Ostreorum* valdè similibus in *Indico mari* victitantibus sumuntur, quæ si parvæ fuerint, *Margaritarum* nomen servant; si crassæ & ponderosæ, *Uniones* appellantur. Præferuntur *Orientales* candidissimæ, lucidissimæque: *Persicæ* & perforatæ improbantur.

Marum, herba est non dissimilis *Majoranæ*

vane, cujus loco accipitur *Dictamnus Creticus*, vel *Majorana*.

Mastiche, resina *Lentiscina*, *Mastix*. Est resina quæ *Lentisci* trunco vulnerato, primum liquida distillat, dein paulatim in guttas densatur, foris candida aut flavescens propter inhærentem pulverem, quo abterso, propemodum crySTALLINA & translucens. *Lentiscus Masticem* eructans, est arbor admodum procera; non tantum in *Chio* & *Agypto*, sed & in certis locis *Italiae*, ut in *Apulia* reperitur. Ex ejus ligno *Dentiscalpia* fiunt optima, quibus non modo repurgantur dentes, sed roborantur, gingivæ constringuntur, & ori suavitas conciliatur. Præfertur resplendescens, & candore *Hetruriæ Cerae* similis, retorrida, crassa, odorata, friabilis, stridorem edens. Viridis autem inferior est. Adulteratur *Tburis*, resinæque *Pineæ nucis* mixtione.

Mechoacan, *Mechoaca*, *Mechoacana*, *Peruviana Mechoaca*, *Bryonia Mechoacana* (quod radix *Bryoniæ* sit similis, à qua tamen multum differt, quod *Bryoniæ* radix viridis & sicca, admodum acris, *Mechoacan* verò insipida & sine acrimonia) *Mechoacan* radix diligenda est recens, intus albicans, exteriori parte nonnihil cineritia, crassa, compacta, multis circulis distincta, nullius mali saporis particeps, & sine acrimonia. Improbatur valdè candida, nigra, & cariosa. Quæ in *Quito*, & circa *Nacuragua* nata, præstantior est priore.

M

Men

Meu folia tenuia sunt angusta, Capillacea; furculi graciles Cubitales, in quorum summitatibus prodeunt umbellæ cum flosculis candidis; radices admodum tenues sunt & odoratæ, quarum in officinis usus est.

Moschus. Est autem *Moschus*, & excrementi, & Animalis, à quo idipsum habetur nomen. Animal verò exoticum est, idque *Indicum* in Regno *Pegu*, ac potissimum in *Agro Tumbascorum* admodum frequens, *Capræ* non multum dissimile, ac corpore prægrandi *Dorcadem Moschi*, *Gazzellam Indicam* & *Capreolum Moschi* nominant.

Huic cum *Veneris* æstro percellitur, furoris vehementiâ *Umbilici Regio* intumescit, ibique congesto sanguine multo & crasso, fit apostema: atque tum ferum illud Animal potum cibumque averfatur omnem, & humi sese provolvens, atque lapidibus & arborum truncis turgentem partem quâdam voluptate confricans, dirumpit ac vomitam aperit, ex qua sanies quâdam excernitur, quæ verus est *Moschus* omnium rerum odoratissimus & suavissimus, quique alias omnes *Moschi* varietates, quæ nunc multæ circumferuntur, bonitate superat.

Illa autem sanies, super arborum truncis aut faxis relicta, calore Solis, ac cæli bonitate coquitur, elaboratur, & virosus ipsius odor, si quis sit, dissipatur, fitque præstantissimus ille *Moschus*, quo Reges &

BRUXELLENSIS. 179

& Magnates donantur & utuntur; quod verò passim venditur; bonitate longè inferior est; & ab Animalibus venatu captis carpitur. Captâ enim Ferâ, Venatores partem cum corio simul abscindunt, cruorem effluentem exprimunt, colligunt, exsiccant, & servant cum utriculis aut pelibus eorundem Animalium, quorum sæpè sanguis exsiccat, pauculæ recrementi, dicti portioni commixtus, pro purò *Moscho* ab institoribus seu adulteratoribus venditur. Qui verò suapte naturâ in Animalis utriculo sibi maturitatem comparavit, hic verus & optimus est *Muscus*.

Est quoddam genus *Mustellæ* majoris, quæ quod *Martia* sit & pugnax (Gallinas enim etiam grandiores enecat) quibusdam *Martes*, aliis *Marturella*, vulgò *Fovina* dicitur, cujus excrementa *Moschum* redolent.

Sunt & quædam plantæ & fructus, qui hujus aromatis suavitatem naribus & palato referunt, ut *Geranium Moschatum*, herba *Moschata* dictum, *Rosæ Moschatae*, & *Pyra Moschatellina*.

Myrobalani quinque generibus distinguntur, videlicet in *Citrinas*, *Chebulas*, *Embllicas*, *Indas*, & *Bellericas*. *Citrinæ* laudantur multum flavæ, in viride inclinantes, densæ, graves, gummosæ, cortice crasso osparvum complectente. *Chebule* quò majores, eò meliores, nigrae in rubrum inclinantes graves, quæ aquæ impositæ statim merguntur, cortice crasso. *Indæ* optimæ sunt

M 2

nigræ,

nigræ, substantiâ solidâ, si frangantur densæ, magnæ, graves sine offibus. *Emblicæ* sunt magnæ, graves, densæ, carne multâ, offibus exiguis. *Bellericæ* verò, densæ, magnæ, graves & cortice crasso, quæ his notis carent, aut vetustate exolctæ, aut aliud incommodum passæ sunt.

Myrrha, *Arabicæ* arboris lachryma est. Laudatur quæ subviridis est, pinguis, splendens, resinosa, mordens, foris undique concolor; si frangatur, venas quasdam unguium modo candidas intus habens: talisque eligenda quæ recens sit, fragilis, lævis, amara insuper & odorata. Inutilis est nigra, aut piceo colore, gravis, retorrída & pinguedine carens.

Nardus, officinæ *Nardi spicam* appellant, cujus duo sunt genera: unum *Indicum*, alterum *Celticum*. *Indicum* perquam odoratum sit, recens & læve; haudquam pulverulentum, *Cyperum* redolens, brevi spicâ, amaro sapore linguam siccante, quod diu in sua odoris gratia permaneat. *Celticum* verò in *Liguria alpibus* nascitur: laudatur maximè recens, jucundi odoris, radice numerosâ coherens, plenum & non fragile. *Nardum rusticam Lavendulam* vocamus.

Opium succus est: è capitibus papaveris nigri. Trium est generum: unum ex capitibus & foliis expressum, *Græcis Meconium* vocatur, quod ignavius: alterum lachryma est ex capitibus paululum incis, extillans, quæ verum est *Opium*. Optimum est densum,

densum, grave, amarum, odoratu soporiferum, quod facillè *Aceto* dissolvitur, lene candidum, neque asperum neque grumosum, quod colatum non statim uti ceræ coëat, quod in Sole diffundatur, & admotum lucernis clarâ non atrâ luceat flammâ, & extinctum odoris vim conservet. Adulteratur *Glaucio*, hoc est *Mentha* aut Gummi, aut silvestris *Lactuce* succo. Verùm *Glaucio* fucatum in dilutione, *Croci* colorem reddit; *Lactuca* depravatum inodorum est, & asperius: Gummi vitiatum, infirmum est & splendescit.

Opoponax, succus est effluens ex incisa radice, aut caule *Panacis*, quod *Dioscoridi* *Heracleum* dicitur. Commendatur quam amarissimus, interne albus aut subfulvus, foris colore croceo, lenis, pinguis, friabilis, tener, statim in aqua eliquesçens & gravi odore. Niger improbatur ac mollis, nec non Ammoniaco aut cerâ adulteratus; sed synceri experimentum est, si digitis in aqua friatus resolvatur, & lactescet.

Rhabarbarum, in interiore *Sinarum* Regione provenit; undè in urbem *Canton* (nobilissimum totius Provinciae Emporium) exportatur, & inde navibus in *Indiam* advehitur. Optimum est si odore nares feriat, compactam simul habeat substantiam, aureo sit colore, aureisque ac ruffis venulis abundè distinctum, gustu amarum, grave pro lævitate sua, & quod madefactum croceo colore manum fricantis tingat. Conservatur per annos tres aut

quatuor integrum incorruptumque, si cerâ solâ, vel cerâ cum *Terebinthina liquata* circumlinatur, aut *Melle albo*, aut *Psyllio*, aut *Milio* mergatur.

Rhaponticum, ex *Septentrionali* plaga advchitur, optimum habetur quod teredines non habet, gustuque subacri cum remissa astrictione lentescit: ejus radix nigra est, *Costo nigro* foris, *Centaurio magno* intus similis, sed minor, & magis rufa, fungosa & laxa, aliquantulum lenis, sine odore, quæ mansa colorem reddit pallidum ad *Crocum* inclinantem, fragilis & amara.

Rubinarum multa sunt genera, sed nobilior ille *Rubinus* vocatur, cujus nitor vivacior sit cæteris, & rubore sit splendens & elegans: à rubore non sine ratione appellatus est *Rubinus*, optimus in Flumine *Pegu* reperitur, durus & frigidissimus.

Sagapenum, quod officinis *Serapinum* dicitur, est succus *Ferulaceæ* herbæ in *Media* nascentis. Laudatur translucens, tulvo forinsecus colore, intus albido, & quid inter *Lasæ* & *Galbanum* redolens, gustu acri, substantiâ crassâ, & faciliè in aqua resolubile, quod his caret notis, adulteratum & spurium censetur.

Sandaracha, Lapis est in Metallicis venis, plerumque cum auripigmento nascens: idèd *Serapioni* auripigmentum rubrum dicitur: rufa est nonnihil ad luteum vergens, quæque cum uritur fumum emittit pallidum, sulphurisque virus redolet
eti

etsi non consumatur. Animadvertendum est, quod *Sandaracha* non sit vernix scriptoria, ut aliqui putant; si quidem nihil aliud hæc est, quàm *Gummi Juniperi*, quod à *Mauritanis Sandarax* dicitur.

Santalum, est triplex, pallidum, album & rubrum, quæ genera non nascuntur in una Provincia, sed magna est locorum distantia. Pallidum, quod & Actuarius dicitur *Santalum Citrinum*, *Santalum luteum*, *aromaticum*, *odoriferum* aliis præfertur; quia odoratius. Num verò id habeamus, valdè dubitandum, quandoquidem scribit Garcias ab horto vix in *Lusitaniam* deferri, quoniam ejus pretium majus sit apud ipsos *Indos*, quàm apud *Lusitanos*. Fieri igitur poterit, ut aliquod aliud odoratum lignum, ut *Cedri*, vel alterius arboris, nobis pro legitimo *Santalo*, obtrudatur, cum & vulgare *Santalum Citrinum* acre sit, quale legitimum non est. In ejus defectu substituendum est, album seu candidum *Santalum*. Rubrum *Santalum* postremum locum obtinet, quod nullo commendetur odore, neque in iis locis nascatur, ubi cætera genera. Hoc decorticatum affertur, & *Ligno Brassiliano* dicto sæpè adulteratur; verum licet utrumque sit inodorum, attamen *Santalum* neque dulce est, neque inficere debet. *Brassilianum* & dulce est, & inficit: ponderosior, quin etiam & solidior hujus materia, ideòque aquæ injectum statim fundum petit. Nostrium *Santalum* rubrum dulce est, & inficit; quare fortè

spurium & adulterinum erit dicendum.

Sapphyrus, est gemma pellucida, constans colore cæruleo sive cyaneo, perquam translucido, cælique sereni colorem referens, splendore & perspicuitate summâ; est gemmarum omnium durissima, Adamante excepto: optimus apud *Indos* reperitur.

Sarcocolla, cujusdam arboris peregrinæ, & Gummi ab ipsa manantis nomen est. Nascitur in *Perside* fructuosa & spinosa ramis nodosis, & arbori appressis, ex quibus sauciatis, & interdum spontè profluit lacryma *Thuris pollini* similis, colore subrufa, amara sapore citrà mortuum, dulcedinem *Glycyrrhizæ* referens. Adulteratur Gummi, sed gustu deprehenditur, adulterata enim amara non est.

Sarsaparilla, planta est multis radicibus nitens, duos cubitos aut amplius longis, colore cinereo dilutior, quæ interdum tam altè demittuntur, ut qui integras erueré volet, ei profundâ fossione opus sit. Ex *Hispania nova*, & Provincia *Honduras* transfertur. Matthioli & Dodonæus putant esse eandem cum *Smilace nostrate*; dissident tamen inter se multum, nam *Smilacis asperæ* radix nodosa est, & geniculata, graminis ritu, multoque brevior & mollior. Enodis verò est *Sarsaparillæ* radix, nullis geniculis asperata, dura, fibrosa, rugosa, medullosa, & aliquando viginti pedes longa, atque Vininis instar faciè finditur. Deligenda est candida ad pal-

pallorem tendens, recens, non cariōsa, sed medulloſa, fractu contumax & ponderoſa: nam quæ cariem ſenſit, & dum frangitur pulverulenta eſt, inutilis exiſtimanda.

Saſafras arbor magna eſt, folia ferens ficulneis ſimilia, & in tres partes diviſa, ſtipites leves, ſubrubeos, & ſcœniculum olentes. Nascitur in Provincia *Florida* & *Mechnanenſi*, ejus lignum optimum eſt recens, acri ſapore præditum, ad cinereum colorem tendens, atque ſuam corticem retinens: nam quod cortice caret, vile & invalidum cenſetur.

Scammonii nomine ſuccus plantæ ejuſdam concretus, & planta ipſa intelligitur, quibuſdam tamen magis propriè hæc *Scammonia*, ille *Scammonium* dici videtur. Eſt verò planta lactaria, volvuloſa, ſcanſoria, lævis *Smilacis* modo, cui foliis, flore, & facie valdè ſimilis eſt, ſed radice non parùm diſſimilis, quæ in *Smilace* tenuis eſt, in *Scammonio* crassa, prælonga, intùs candida, odore gravis, & multo ſucco prægnans; ex eaque tenues & viticulofi ſurculi prodeunt, qui vicinos frutices conſcendunt, amplexantur, & ſe implicant, folia ei lata & acuminata ſunt inſtar *Ariſari*, ſed minora. Flores albidii, concavi, Calathi figura; nascitur uberiùs in pingui ſolo, præſertim in *Antiochia* & *Syria*. Ex ipſius radice *Scammonium* vulgò dictum, ſeu liquor colligitur plurimis modis, ut videri poterit ex Ranodeo, Theodoro & Cor-

Corbeio. *Mesue* laudat *Antiochenum*, sub-
album, Gummi modo clarum, aut va-
rium, quod fractum salivæ aut aquæ con-
tactu lactescat, fractu facile, læve, odoris
non tetri. *Dioscoridi* probatur læve, niti-
dum, rarum, fungosum, venulis exilibus.
Adulteratum quoque aquæ contactu la-
tescit; sed adulterium vehementi acri-
monia deprehendi ait.

Schœnanthum, id est *flos Junci odorati*,
omnibus notum. Eligendum rufum, in-
tensò colore, recens, tenue, rubentibus
fragmentis, quod manibus fricatum Rosæ
odorem emittit, igneæ mordacitatis ad
linguam, eligatur floribus refertum, si
fieri potest.

Sena duplex habetur, una est acutioribus
angustioribusque foliis, quæ ex *Alexandria*
Agypti, vel ex *Syria Venetia* defertur, &
vocatur *Sena Orientalis Alexandrina*, *Sy-*
riaca, *Agyptia*, *Sena minor*. Altera est
latioribus rotundioribusque foliis, & in
Italia spontè, vel lævi culturâ æstivis tan-
tùm mensibus provenit, undè magna co-
pia deportatur. Hæc vilior est, & *Orien-*
tali longè inefficacior, ita ut hujus uncia
tantum præter, quàm *Orientalis* femi-
uncia. Probatur recens, viridis, probè
resiccata, non maculosa, nec teredine
exesa, nec stipitum admixtione fraudata.
Ejus folliculi foliis præferuntur recenter
siccati, colore è viridi obscuro, & *Senæ*
odorem referentes; evanidi namque, se-
minibus vacui, putidi, ac male olentes
purgatoriâ vi destituuntur.

Smaragdus, quo nihil viridius, tanti splendoris existit, ut oculos intuentium perstringat: translucidus debet esse, nitens & colore excellens; ejus bonitas cognoscitur, si in os sumptus frigidus sentiatur, & carbonibus injectus non ardeat, nec flammam emittat.

Styrax Calamita succus est arboris cujusdam *Syriacæ*, qui è *Pamphilia* advehitur intrâ calamos, ne quid suavis odoris amittat. Præfertur rufescens, crassa, spinosa, albicantibus grumis plena, odore jucundo atque perseverante dotata. Deterior nigra, fursurosa, situ obducta & inodora; adulteratur ligni ipsius scobe, melle, cerâ, adipe odoribus imbuto, & quibusdam aliis; dignoscitur, quod adulterata invalido sit odore; sincera verò admodum acris sit.

Succini tres præcipuè sunt differentiæ ex colorum varietate: prima lutea est, gratâ perspicuitate transparentis, auri colorem repræsentans: altera alba, imò candidissima est, rara, sed optima: tertia obscura, confusos & variè mixtos colores obtinens. Probatur illa, quæ attritu calefacta illicò paleas, aliasque res minutas ad se trahit, fulva ac translucens, & quæ accensa *Bituminis* odorem reddit.

Tacamabaca ex nova *Hispania* defertur, est Gummi seu resinæ genus collectum è vulnerata arbore magna, instar *Populi*, admodum odorata, cujus fructus est ruber, *Pæoniæ* seminis modo.

Tamar-

Tamar-Indus arbor est, in qua nascuntur *Tamarindi*, procera, *Costaneæ* aut *Fraxini* modò, dura, compacta, multis cincta ramis, & foliis armata minutim incisis palmi magnitudine. Fructus hi immaturi virent, & acidi sunt; maturi subcineritii, eorumque tunc aciditas suavitate non caret. Probantur colore nigro rufescentes, multis villis intertexti, recentes, lenti, pingues, vinosi, jucundâ tamen aciditate grati, nucleos intus continentes fativorum *Lupinorum* magnitudine, quodammodò rotundos, sed planos, colore fulvos, & leves. Servantur in fictile vitreatum coacti, loco frigido & sicco. Adulterantur *Prunorum* carne, sed in his nigredo est obscura, humidiores sunt, & *Prunorum* odor & sapor illis inest.

The herba, seu *Frutex Chinensi*, *Tsia* verò *Japonibus*, eadem sunt. Foliorum decoctum illis *The*; his *Tsia* itidem dicitur, licet *Chinensium Tsia* ob majorum foliorum macerationem, & coctionem nigrum *The* appelletur. *Japonensium Tsia* ob minimorum in summitate fruticis foliorum præparationem gratioris utique sit saporis, majorisque efficacix, ac altioris quoque pretii. Omnis *The*, sive *Tsia*, nullibi terrarum (quantum quidem constat) nisi in *Japoniæ*, *Chinæ*, & *Chiam* campis colitur; exsurgitque ad *Ribesiorum*, vel *Rosæ Europææ* molem & altitudinem. Caulces & ramusculi totius fruticis à pede usque ad verticem perpetuis & infinitis floribus &

foliis tenuibus acuminatis, in ambitu crenatis, incisfis & dentatis instar ferræ, ornatè vestiuntur. *Bellidis* aut *Chamaepityos* foliis similibus, ab acetosa silvestri diversis, &c.

Quæ ejusdem licet formæ, diversæ ad eò sunt magnitudinis, ut quinque differentiæ foliorum uni, eidemque frutici adnatorum appareant. Prima & maxima in inferioribus ramusculis, *Balsami hortensis* foliis simillima existunt. His succedunt *ea*, quæ secundæ magnitudinis, & prioribus multò minora sunt, ut sic gradatim ascendencia quinquies manifestè differant.

Verùm quantum hæc folia sursum magnitudine decrescunt, tantum pretio accrescunt. Hæc Guilielmus Piso in annotationibus ad historiam naturalem & medicam *Indiæ Orientalis*, Jacobi Bontii paginâ 87. 88. 89. quippè primæ magnitudinis exsiccatarum & præparatarum libra valet quinque asses; secundæ quinquaginta; tertiæ verò quinque florenos; quartæ quindecim; quintæ & ultimæ magnitudinis quinquaginta: imò subindè centum & quinquaginta florenos valet, si ritè præparata fuerint folia.

Flores porrò fert *The* albicantes, magnitudinè, figurâ, colore, *Rosæ silvestri Europææ* (quæ *Eglancier* vocatur) excepto odore, simillimos. Quorum foliolis decidentibus, umbilicus manet, ubi semen horum fruticum rotundum, & nigrum continetur *Rosarum* instar, quod terræ com-

commissum novas producit plantas triennii spatio. Ex quorum foliis messis luculenta illis annuatim redit, etiam iis *Japonia* locis, ubi gelu & nix vigent æquæ ac in *Hollandia*. Radices sunt fibrosæ, & in minimas particulas dispersæ circa terræ superficiem, nullius hæctenus usus habitæ: ita ut sola hujus decantatæ plantæ seu fruticis præstantia in frondibus existat, quæ VERE *Japonensi* lectæ & in umbra exsiccata ad quotidianas decoctiones reservantur. Quantum ad saporem foliorum *The*, præter amaritudinem & calorem, aromaticum quid, & tenuitatem partium prædominantem potius, quàm adstrictionem, arguere videntur.

Petrus Borrellus historiarum, & observationum rariorum Medico-Physicarum Centuria 3. observatione 39. de *Thea* sic inquit: In duabus tantum *China* Provinciis arbor *Thea* dicta reperitur, ex Alexandri de Rhodes peregrinationum historia, quæ *Bellidis* folia habet, & in una quàm in alia major est. Magnis curis colliguntur hæc foliola semel in anno (ut nos hîc in Gallia *Uyas* colligimus) ex arbore *Myrti* folio prædita. Bulliuntur in aqua, & tunc extendi possunt, & eorum forma percipi, &c.

Terebintina vera ex *Terebintino*, seu *Termintho* arbore (ut *Græci* dicunt) habetur. Est enim liquor pinguis ex ejus trunco & ramis defluens. Optima est clara, per lucida, alba, acris & odorata. Laudatur quæ

quæ ex *Chio Insula* defertur, *Chia* ob id nuncupata: hæc odore & gustu cæteris antecellit, & plus *Terebinthi* refert. Quæ cum ad nos non advehatur, *Abietina*, quæ ex *Abiete* aut *Laricea*, quæ ex *Larice* effluit, loco illius substitui possunt.

Terra Lemnia præstantissima habetur, quæ ex *Insula Lemno* defertur, in placentulas efformata, ac aliquo plerumque sigillo obsignata, & idè sigillata vocatur, rufo plerumque est colore, pinguis adèd, ut è sævo constare videatur, dum in ore contenta linguæ & labiis admovetur.

Thus est arbusculæ cujusdam in *Arabia* nascentis lacryma resinosa. Duo traduntur genera: unum dicitur *Olibanum*, seu *Thus masculinum*, quod ex albo flavescit, limpidum, pellucidum, pingue ac siccum est, resinæ *Cedriæ* puritatem, succinique nitorem emulatur. Alterum *fœmininum*, quod bonitate *masculo* cedit, resinosum magis ac molle, & citè ardens. Adulteratur admisto *Pini* aut *Nucis* ejus cortice; sed horum index ignis est: siquidem reliqui cortices suffiti, nequaquam incenduntur, & sine odore fumum eructant: *Thuris* verò cortex ardet, & cum odoris fragrantia vaporem ejaculatur.

Tragacanthæ est lacryma, quæ ex plantæ *Tragacanthæ* radicibus colligitur, & per cribrum aut rarum linteum exprimitur, candida, pellucida, nitida (licet & flavescens subrufa reperiatur) substantia est glutinosa, quæ difficulter teritur, & aquam,

quâ

quâ dissolvitur, in densam mucilaginem instar glutinis convertit. Eligenda candidissima, parùm translucens, gracilis, lævis, sincera, subdulcis, & cujus minima portio maximam aquæ copiam coagulat. Quæ est antiquata, primùm pallefcit, deindè rufefcit, tandem etiam flavescit, fitque hæc annis amara, ob idque calidior, atque idè ad confectioes calidas potiùs adhibenda. Adfertur ex *Creta*, *Asia* & *Græcia*. Planta, seu Arbuscula *Tragacantha*, etiam in *Italia* quibusdam locis reperitur.

Turbitib. Præfertur intùs subalbum, foris cineritium, fractu facile, recens, & cujus caulis pars radici proxima, gummosa est. Improbatur vetus aut cariosum, quia viscera conturbat.

Xylobalsamum, lignum *Balsami* legitimum nondùm in officinis prostat, quale requirit *Dioscorides*, recens, sarmento tenui, fulvum, odoratum, quadamtenùs *Opobalsamum* spirans. Quod verò pro eo ostenditur *Xylobalsamum* officinarum, alterius cujusdam arboris virgultum est, & potiùs *Myrtum* quàm *Balsamum* refert. Hinc fortè *Lentisci* (in *Italia* nascitur) furculi; modo non cariosi sint, sed recentes, nec odorem amiserint, & exsiccantes, moderatè quin & astringant, & aromatici sint. Alii tamen *Macis* & *Cyperis* æquales partes, alii *Santalum* flavum, alii *Cubebas* substituunt.